Sampo Seppänen

19.11.2025

Eduskunnan suuren valiokunnan työjaosto
SuV@eduskunta.fi

Energiateollisuus ry:n lausunto koskien seuraavia asioita:

- E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi; E-kirje

- U 48/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista 1.) ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2028-2034 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta (rahoituskehysasetus); 2.) ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä (omien varojen päätös); 3.) ehdotus Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission väliseksi toimielinten sopimukseksi (toimielinten välinen sopimus talousarvioyhteistyöstä)

- U 52/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta

Komission ehdotus kilpailukykyrahastosta

Kilpailukykyinen ja innovoiva EU pystyy olemaan jatkossa merkittävä toimija, luoden hyvinvointia kansalaisilleen. Puhtaan siirtymän investoinneista on käynnissä laaja kansainvälinen kilpailu. EU:n tulee olla tässä kilpailussa vahva, ilman että sisämarkkinoiden toimivuus heikentyy. Innovaatiot ja puhtaan siirtymän investointien edistäminen tulee olla entistä suuremmassa roolissa EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä.

- Pidämme positiivisena, että komission ehdotuksessa painopiste siirtyy muutaman asteen enemmän kilpailukykyyn, ja siinä on huomioitu kohtaisesti puhdas siirtymä. Kannatamme valtioneuvoston kantaa korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisimpiin poliittisin prioriteetteihin ml. kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Kilpailukykyrahasto on hyvä lisä myös puhtaan siirtymän rahoitukseen, mutta innovaatiorahasto näyttäisi komission ehdotuksen mukaan säilymään jatkossakin suurimpana ja keskeisenä rahoituskanavana energiasektorin hankkeille.

Jäsenmaakohtaisilla valtiontuilla on pahimmillaan merkittäviä sisämarkkinoihin ja siten koko talouteen kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia. Niistä tulee päästä hallitusti eroon. On talouden kokonaistehokkuuden ja siten koko EU:n kannalta järkevämpää kehittää ja rakentaa yksittäisten jäsenvaltioiden asettamien valtiontukien sijasta EU:n laajuisia instrumentteja tukemaan EU:n kilpailukykyä ja puhdasta siirtymää.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

- EU:n laajuiset tukijärjestelmät tulee olla teknologianeutraaleja ja rahoituksen kohdentaminen tulee tapahtua hankkeiden paremmuuden perusteella. Tästä tulee huolehtia myös kilpailukykyrahaston osalta. Kun rahoitus kohdentuu eri kiintiöiden ja aluekriteerien sijasta laatuun, vältetään turhaa tehottomuutta. Suomen tulee painottaa tätä tulevissa neuvotteluissa.

EU:ssa on nykyisin laaja kirjo eri tuki- ja rahoitusinstrumentteja puhtaan siirtymän edistämiseksi. Eri instrumenteilla on omat vaatimuksensa, mikä aiheuttaa toimijoille haasteita ja lisää hallinnollisia kustannuksia. Hallinnollisen taakan keventämiseksi tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä niiden hakuprosessien käytännöt tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia ja yhdenmukaisia. Tältä osin komission ehdotus rahoituskehityksestä näyttää menevän oikeaan suuntaan.

Omat varat

Suhtaudumme erittäin varauksellisesti komission ehdotuksessa uusista varoista erityisesti yli 100 miljoonan euron liikevaihdon yritysten maksuihin perustuvaan uuteen omaan varaan (CORE). Pidämme tältä osin valtioneuvoston jyrkkää ja kielteistä kantaa perusteltuna. U-kirjeen tietojen perusteella valtioneuvoston kanta ”nykyisestä kiinteiden laitosten päästökauppajärjestelmästä (nk. ETS 1) kertyvien tulojen kohdennus kansallisiin talousarvioihin tulisi säilyttää nykyisellä” vaikuttaa ymmärrettävältä.

Verkkojen Eurooppa -välineen energiarahoitus

Komissio on ehdottanut Verkkojen Eurooppa -välineen energiarahoituksen määrärahojen kasvua 6 miljardista noin 26,5 miljardiin euroon. Pidämme rahoitustason nousua positiivisena.

Maiden välisten energiayhteyksien kehittäminen on keskeistä Euroopan kilpailukyvyn ja turvallisuuden näkökulmasta. Kilpailua ja sähkön vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioiden rajojen yli tulee lisätä ja vahvistaa. Sähkönsiirtokapasiteetissä on yhä pullonkauloja jäsenmaiden välillä. Tämä hidastaa sähkömarkkinoiden yhdentymistä. Kilpailu ja sähkön vapaa liikkuvuus rajojen yli vähentävät sähkön hintavaihteluita ja edesauttaa puhtaan energian laajempaa integrointia sähköjärjestelmään. Siirtokapasiteettia jäsenvaltioiden välillä tulee lisätä EU:n yhteisestä rahoituksesta.

- Rahoitus yhteisistä EU-varoista tulisi fokusoida nykyiseen tapaan maiden välisiin yhteyksiin, ei jäsenvaltioiden kansallisiin verkon tarpeisiin.

Myös vedyllä on tulevaisuudessa iso rooli Euroopan kilpailukyvyn kannalta. Se mahdollistaa hiilineutraaliuden sektoreilla, jossa päästövähennykset ovat haasteellisia, kuten raskas teollisuus sekä meri- ja lentoliikenne. Puhtaan vedyn tuotanto ja kulutus EU:ssa parantaa huoltovarmuutta, vähentää päästöjä, ja edistää pitkällä aikavälillä eurooppalaisen teollisen tuotannon kilpailukykyä.

- Vetyinfrastruktuuri mahdollistaa puhtaan yhteiskunnan, ja sen kehitystä tulee edistää EU-rahoituksella valituissa infrahankkeissa, joilla on laajaa yhteiseurooppalaista merkitystä.

Näiltä osin valtioneuvoston kanta on pääpiirteittäin näkemyksemme mukainen.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry
Sampo Seppänen
Asiantuntija
sampo.seppanen@energia.fi